

15 вересня 2016 року

Звернення до органів влади щодо використання психодіагностичного інструментарію (психологічних тестів)

Громадська організація "Всеукраїнська психодіагностична асоціація" звертається до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства оборони, Міністерства освіти, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства юстиції, Національної поліції України та інших державних установ та організацій, що спрямовують кошти міжнародної донорської допомоги, з пропозиціями співпраці у наданні рекомендацій щодо використання психологічних тестів у відборі персоналу, проведенні переатестацій, а також оновленні реєстрів методик, які зазначені у внутрішніх стандартах, реєстрах та/або протоколах.

ГО "ВПА" – єдина в Україні громадська організація, яка об'єднує психологів, які займаються психодіагностикою, використовують у своїй роботі та наукових розробках психодіагностичний інструментарій. Нашою основною метою є стимулювання розвитку вітчизняної психологічної діагностики, забезпечення професіоналів сучасним, валідним та надійним інструментарієм. Будучи асоційованим членом Міжнародної тестової комісії (International Test Commission, ITC), яка з 1978 року є єдиним світовим органом, котрий активно створює та оновлює стандарти розробки, адаптації, стандартизації та використання інструментів психологічної оцінки, ми беремо на себе відповідальність слідкувати за дотриманням високих стандартів якості методик, що надходять, адаптуються, друкуються та поширюються в Україні.

Всередині ГО "ВПА" було створено Тестовий комітет, який здійснює добровільну незалежну сертифікацію та експертизу тестових методик, їх розповсюджувачів (провайдерів), користувачів та лабораторій психологічної діагностики. Високі міжнародні стандарти якості тестових методик включають також дотримання авторського права, що належить розробникам методик та іншим правовласникам, які їх розповсюджують.

Сприяючи підвищенню кваліфікації психологів у сфері психодіагностики та організації навчальних програм із розробки та використання психологічних тестів, ГО "ВПА" разом із сертифікованими провайдерами проводять регулярне навчання із підвищення кваліфікації фахових психологів зі спеціалізації "Психологічна діагностика".

Дійсними членами та волонтерами ГО "ВПА" було здійснено психологічне тестування та інтерв'ювання кандидатів до патрульної поліції України, спеціалізованого підрозділу "КОРД", Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Національного антикорупційного бюро України та багато інших проектів.

Цей лист має на меті звернути Вашу увагу на невідповідність зазначених у переліку офіційних документів тестових методик сучасним стандартам якості,

більшість з яких є застарілими, неадаптованими для України або порушують авторські права.

Наприклад, в реєстрі методик проведення судових експертиз, зареєстрованого Міністерством юстиції України, налічується 71 психодіагностична методика, однак переважна більшість з них не відповідають вимогам якості. Зокрема:

- *Комплексна методика діагностики рівня інтелектуального розвитку "Шкала Біне-Симона"* – шкала Біне-Симона була розроблена в 1905 році для вимірювання рівня інтелекту у дітей та є попередницею сучасних тестів інтелекту. Сьогодні найбільш доцільним є використання методик Leiter-3 та/або WISC-IV, які належать до останнього покоління (2013-2014 рр.) інструментів для вимірювання інтелекту у дітей;
- *Методика дослідження мислення Віготського-Сахарова* (формування понять) – розроблена в 1927 році. Проведення тестування та інтерпретація результатів потребують спеціальних навичок, що значно обмежує можливість її використання. Стандартизація ніколи не проводилась, відсутні дані про надійність та валідність. Методика застаріла та не використовується.
- *Методика ММРІ* (методика багатоаспектного дослідження особистості – Міннесотський багатопрофільний особистісний опитувальник) та її модифікації (СМИЛ, СМОЛ, ММИЛ, МІНІ-МУЛЬТ) – даний опитувальник, як і його модифікації, застарілий (50-70-ті роки минулого століття). Існує сучасна версія ММРІ-2, остання редакція доповнень якої датована 2013 роком. Офіційна україномовна адаптація здійснена ТОВ "ОС Україна" (за дозволом правовласника Minnesota University Press, Міннесота, США);
- *Комплексна методика діагностики рівня інтелектуального розвитку Векслера* (шкали виміру рівня інтелекту, субтести) – в Україні використовується застаріла (перша) версія 1965 року, дані стандартизації відсутні. В 2014 році вийшла п'ята версія методики "Векслера шкали інтелекту для дітей-5". Авторські права належать компанії Pearson, Сан-Антоніо, США. Українську адаптацію проводить ТОВ "ОС Україна", Київ;
- *Методика дослідження рівня інтелектуального розвитку Р. Амтхауера (тест структури інтелектуальної діяльності)* – в Україні відомий та поширений варіант 1953 року. Більш пізні редакції (1973, 2000, 2007) у нас не використовуються. Повної адаптації українською чи російською мовами не проводилося. Використовується з порушенням авторських прав, які належать Hogrefe Ltd., Лондон, Великобританія;
- *Методика Люшера (тест кольорового вибору) та її модифікація* – вперше опублікована в 1948 році. Поширюється з порушенням авторських прав, які належать Lüscher-Color-Diagnostic AG, Люцерн, Швейцарія;
- *Методика Р. Кеттела (16-ти факторний особистісний опитувальник) та її варіанти* – вперше опитувальник був опублікований в 1950 році. Неодноразово перекладався і поширювався без адаптації, перевірки надійності та валідності.

Громадська організація
«Всеукраїнська Психодіагностична
Асоціація»

04050, м. Київ, вул. Мельникова 12

Громадська організація «Всеукраїнська психодіагностична асоціація» зареєстрована в Укрдержреєстрі за наказом №545 від 24.09.2013

Поширення цього опитувальника порушує авторські права, які належать компанії «ОРР», Оксфорд, Великобританія.

Іншими важливими проблемами психодіагностики є відсутність єдиного реєстру кваліфікованих спеціалістів із психодіагностики, відсутність документів, які б на законодавчій базі регулювали сертифікацію та акредитацію фахівців, дотримання міжнародних стандартів, забезпечували належну підготовку відповідних спеціалістів у вищих навчальних закладах.

Окрім того, наслідуючи кращі світові практики, ГО "ВПА" вважає необхідним створити систему добровільної превентивної психодіагностики населення, яка допомагатиме громадянам у прийнятті важливих рішень на доленосних етапах життя (таких як вибір середнього та вищого навчального закладу, спеціальності, місця роботи, партнера для шлюбу), оскільки помилки в цих рішеннях зустрічаються доволі часто та можуть призводити до прикрих наслідків, невдоволення своїм життям та деморалізації, що відображається на загальному стані психічного здоров'я та благополуччі населення.

ГО "ВПА" готова стати кваліфікованим партнером та виконавцем у:

- пошуку та відборі сучасних, адаптованих до українського користувача методів психологічної діагностики;
- підборі та використанні методик із дотриманням авторських прав власників;
- залученні провідних фахівців у сфері психодіагностики для формування банку тестів, які можуть бути використані у різноманітних сферах.

Даний меморандум підтримано шляхом відкритого голосування дійсних членів асоціації 17 вересня 2016 року в Києві під час Першої установчої конференції Громадського об'єднання "Всеукраїнська психодіагностична асоціація".

Президент ГО "ВПА", професор

Л. БУРЛАЧУК

Виконавчий секретар ГО "ВПА"

О. БУРЛАЧУК